

การนำเสนอรูปแบบการประเมินผลศิลปนิพนธ์สาขาออกแบบนิเทศศิลป์
ระดับปริญญาตรี

นางสาวอารียา คลังชำนาญ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาศิลปศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2537

ISBN 974-584-109-9

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE PROPOSED MODEL OF ART THESIS EVALUATION
IN VISUAL COMMUNICATION ART PROGRAM
AT THE UNDERGRADUATE LEVEL

Miss. Areeya Klungchamnan

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Education

Department of Art Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1994

ISBN 974-584-109-9

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

อารีญา คลังชำนาญ : การนำเสนอรูปแบบการประเมินผลศิลปนิพนธ์ สาขาออกแบบนิเทศศิลป์
ระดับปริญญาตรี (THE PROPOSED MODEL OF ART THESIS EVALUATION IN VISUAL
COMMUNICATION ART PROGRAM AT THE UNDERGRADUATE LEVEL)

อ.ที่ปรึกษา : คร.อำไพ ตีรณสาร อ.ที่ปรึกษาร่วม : ผศ.ดร.สุวัฒนา สุวรรณเชตนิคม
178หน้า ISBN 974-584-109-9

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและปัญหาของการประเมินผลศิลปนิพนธ์สาขา
ออกแบบนิเทศศิลป์ ในด้านกระบวนการและเกณฑ์การประเมิน และ 2) เพื่อนำเสนอรูปแบบการประเมินผล
ศิลปนิพนธ์สาขาออกแบบนิเทศศิลป์ ระดับปริญญาตรี

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) อาจารย์ที่ทำหน้าที่เป็นกรรมการประเมินผลศิลปนิพนธ์
จำนวน 28 คน 2) นักศึกษาที่ผ่านการสอบศิลปนิพนธ์สาขาออกแบบนิเทศศิลป์ ในปีการศึกษา 2535 จำนวน
32 คน 3) ผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย อาจารย์ผู้ปฏิบัติการ 7 ท่าน นักวิชาการศิลปศึกษา 2 ท่าน และผู้-
บริหาร 1 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แบบสัมภาษณ์ 2) รูปแบบการประเมินผลสาขาออกแบบ
นิเทศศิลป์ (รูปแบบร่าง) และ 3) แบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา และ
วิเคราะห์หาค่าความถี่

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการประเมินผลศิลปนิพนธ์ ในด้านกระบวนการจะใช้คณะกรรมการ
เป็นผู้ประเมินโดยมีทั้งแบบมีอาจารย์ที่ปรึกษา ร่วมในคณะกรรมการ และแบบไม่มีอาจารย์ที่ปรึกษา ร่วมใน
คณะกรรมการ การให้คะแนนเป็นแบบให้คะแนนสะสม คะแนนรวบยอด หรือใช้มติส่วนรวม ส่วนเกณฑ์การ
ประเมินใช้เกณฑ์การพิจารณาตัดสินจากตัวผลงาน ซึ่งกำหนดเกณฑ์การประเมินเป็นรายการอย่างละเอียด
และอย่างที่กำหนดเพียงบางรายการ นอกจากนั้นยังใช้เกณฑ์การพิจารณาตัดสินจากภาพรวมทั้งหมด ซึ่งครอบคลุม
ทั้งวิธีการทำงาน ลักษณะการทำงาน และตัวผลงาน ส่วนปัญหาของการประเมินผล เมื่อพิจารณาโดย
รวมพบว่า ด้านกระบวนการประเมินมีวิธีการให้คะแนนและตัดสินที่ยังไม่เหมาะสม และมีปัญหาความลำเอียง
ของผู้ประเมินที่เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ด้านเกณฑ์การประเมินมีปัญหาคือ เกณฑ์ที่ใช้อยู่ยังไม่มีความชัดเจนและ
ครอบคลุมเพียงพอ 2) รูปแบบการประเมินผลศิลปนิพนธ์ที่นำเสนอ ประกอบด้วย กระบวนการและเกณฑ์การ
ประเมิน ในส่วนของกระบวนการประเมินมีขั้นตอนการประเมิน 5 ขั้นตอนคือ ก) ประเมินหัวข้อโครงการ
ศิลปนิพนธ์ ข) ประเมินการศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล ค) ประเมินแบบร่างและการปรับปรุง
พัฒนา ง) ประเมินลักษณะการทำงาน จ) ประเมินผลงาน ผู้ประเมินเป็นแบบมีอาจารย์ที่ปรึกษา ร่วมใน
คณะกรรมการประเมินผล สำหรับเกณฑ์การประเมินใช้แบบประเมินภาพรวม ซึ่งกำหนดรายการการประเมิน
อย่างละเอียดครบทุกด้าน โดยใช้คะแนนสะสมและมติส่วนรวมเป็นเครื่องตัดสิน

ภาควิชา ศิลปศึกษา
สาขาวิชา ศิลปศึกษา
ปีการศึกษา 2536

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C442282: MAJOR : ART EDUCATION

KEY WORD: EVALUATION MODEL/ART THESIS IN VISUAL COMMUNICATION ART PROGRAM/
UNDERGRADUATE

AREEYA KLUNGCHAMNAN: THE PROPOSED MODEL OF ART THESIS EVALUATION ART PROGRAM AT THE UNDERGRADUATE LEVEL. THESIS ADVISOR: AMPAI TIRANASAR, Ph.D., CO-ADVISOR: ASST. PROF. SUWATTANA SUWANNAKHETNIKOM, Ph.D.

178 pp. ISBN 974-584-109-9

The purposes of this research were 1) to study state and problem of the process and criteria of Art thesis in Visual Communication Art Program, and 2) to propose model of Art thesis evaluation in Visual Communication Art Program at the undergraduate level.

The samples included 1) 28 university art instructors, 2) 32 art students who had already passed art thesis evaluation and 3) 10 experts composed of art evaluators, art educators and a visual art administrator. This research conducted by means of interview, the sketch model of art thesis evaluation and the questionnaire. The data were analyzed by content analysis and frequency calculation.

The findings include 1) The state of the thesis evaluation process was done by a committee to evaluate in two ways : including the advisor in committee and excluding the advisor. The scoring process is either cumulative, score summation or the agreement among the committee. The evaluation criteria are from considering the end product by either using itemized list in detail or looking at overall success. The problem of Art thesis evaluation included the inappropriateness of scoring and judging, the bias from the advisor in evaluating, and the unclear and uncovered of the evaluation criteria.

2) The model of Art thesis evaluation proposed includes the process and the criteria. There are 5 stages in evaluation process: a) the proposed of Art thesis evaluation, b) study and analysis data evaluation, c) sketch design and improvement evaluation, d) working habit evaluation, and e) product evaluation. The advisor is included in the evaluation committee. The evaluation is done by using complete criteria. The evaluation criteria are in the form of overall evaluation which cover all items in all aspects. The grading process comes from score cumulation and the agreement of the committee.

ภาควิชา..... ศิลปศึกษา

สาขาวิชา..... ศิลปศึกษา

ปีการศึกษา..... 2536

ลายมือชื่อผู้ผลิต..... อารีเยา คลุงชมนาน

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... อัมไพ ทิรานาสาร์

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม..... สุวตนา สุวณนกะเหล็ก

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของ อาจารย์ ดร.อำไพ ตรีณสาร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒนา สุวรรณเขตนินคม อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ซึ่งได้กรุณาให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ ที่มีค่าอย่างยิ่งในการวิจัย ตลอดจนให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ด้วยดีเสมอมา นอกจากนี้ยังได้รับความกรุณาจากรองศาสตราจารย์ปิยะชาติ แสงอรุณ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุลักษณ์ ศรีบุรี ที่ได้กรุณาตรวจสอบวิทยานิพนธ์อย่างละเอียดถี่ถ้วนและได้ให้ข้อเสนอแนะที่มีประโยชน์อย่างยิ่งในการปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ มีความถูกต้องสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงขอขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านเป็นอย่างสูง

การวิจัยในครั้งนี้ไม่อาจดำเนินไปได้ ถ้าไม่ได้รับความช่วยเหลือจากคณะผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 10 ท่าน ที่กรุณาสละเวลามาร่วมประชุมระดมความคิดในการสนทนากลุ่ม และแสดงความคิดเห็นในแบบสอบถาม ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาดังกล่าว จึงขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณอาจารย์และนักศึกษาศาखाออกแบบนิเทศศิลป์ ของทั้ง ๘ สถาบัน ที่ให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์เป็นอย่างดี รวมทั้งผู้ที่ให้ความช่วยเหลือในการจัดสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้วย คือ คุณธวัชชัย มหานวงศ์ชัย คุณเกษมศรี นรหมภิบาล คุณนิชัย ตุงคินานนท์ และ คุณศรัณย์ คลังชำนาญ และขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย ที่ให้ทุนอุดหนุนการวิจัยในบางส่วน

ท้ายนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณ บิดา-มารดา ที่ได้ให้การสนับสนุน และเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมาจนสำเร็จการศึกษา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ในการวิจัย	6
ขอบเขตในการวิจัย	6
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
การประเมินผล	8
การประเมินผลการศึกษา	8
การประเมินผลภาคปฏิบัติ	18
การประเมินผลทางศิลปศึกษา	25
การออกแบบนิเทศศิลป์	35
ลักษณะของงานออกแบบนิเทศศิลป์	35
กระบวนการออกแบบ	37
การจัดการเรียนการสอนออกแบบนิเทศศิลป์ในสถาบัน	
อุดมศึกษา	45
ศิลปนิพนธ์	48
ศิลปนิพนธ์สาขาออกแบบนิเทศศิลป์	48
การประเมินผลศิลปนิพนธ์สาขาออกแบบนิเทศศิลป์	53

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

หน้า

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	59
งานวิจัยในประเทศ	59
งานวิจัยต่างประเทศ	64
3 วิธีดำเนินการวิจัย	68
การศึกษาสภาพและปัญหาของการประเมินผลศิลปนิพนธ์	68
การศึกษาจากเอกสาร	68
การศึกษาจากทัศนียภาพที่เกี่ยวข้อง	69
การนำเสนอรูปแบบการประเมินผลศิลปนิพนธ์	71
การกำหนดรูปแบบการประเมิน	71
การศึกษาความครอบคลุมเหมาะสมและความเป็นไปได้	71
การปรับปรุงและนำเสนอรูปแบบการประเมินผลศิลปนิพนธ์ สาขาออกแบบนิเทศศิลป์ ระดับปริญญาตรี	72
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	76
5 สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ	120
รายการอ้างอิง	131
ภาคผนวก	137
ประวัติผู้เขียน	178

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างอาจารย์และกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา	70
2	ขั้นตอนต่าง ๆ ในการวิจัยเรื่อง การนำเสนอรูปแบบการประเมินผล ศิลปนิพนธ์สาขาออกแบบนิเทศศิลป์ ระดับปริญญาตรี	74
3	ผลการวิเคราะห์สภาพกระบวนการประเมินผลศิลปนิพนธ์ สาขา ออกแบบนิเทศศิลป์	78
4	ผลการวิเคราะห์สภาพเกณฑ์การประเมินผลศิลปนิพนธ์สาขาออกแบบ นิเทศศิลป์	81
5	ขั้นตอนการวิเคราะห์รูปแบบการประเมินผลศิลปนิพนธ์สาขาออกแบบ นิเทศศิลป์ ในสภาพปัจจุบัน	82
6	ผลการวิเคราะห์รูปแบบการประเมินผลศิลปนิพนธ์ ด้านกระบวนการ และเกณฑ์การประเมิน	85
7	รูปแบบการประเมินผลศิลปนิพนธ์สาขาออกแบบนิเทศศิลป์ ที่นำเสนอ ต่อผู้เชี่ยวชาญ	91
8	รูปแบบการประเมินผลศิลปนิพนธ์สาขาออกแบบนิเทศศิลป์ที่ปรับปรุง ในเบื้องต้นแล้ว	98
9	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการแสดงความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ต่อรูปแบบการประเมินที่ปรับปรุงในเบื้องต้นแล้ว	111
10	รูปแบบการประเมินผลศิลปนิพนธ์สาขาออกแบบนิเทศศิลป์ ระดับ ปริญญาตรี	117
11	สรุปสภาพการประเมินผลศิลปนิพนธ์สาขาออกแบบนิเทศศิลป์ จาก การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างประกอบกับเอกสาร	141
12	สรุปปัญหาการประเมินผลศิลปนิพนธ์สาขาออกแบบนิเทศศิลป์ จาก การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง	151
13	สรุปทัศนะเกี่ยวกับรูปแบบที่ควรจะเป็น จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง (วิเคราะห์รายสถาบัน)	160